

NS-wandeling Hemelse Berg

Oosterbeek-Arnhem 16,5 km

Inleiding

Wandelnet heeft in samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen een serie wandelingen van station naar station samengesteld. Deze NS-wandelingen volgen een deel van een Lange-Afstand-Wandelpad (LAW). NS-wandeling Hemelse Berg loopt samen met het Rosandepad (Klompepad) en het Maarten van Rossumpad (LAW4, Den Bosch-Steenwijk, 384 km). Je loopt in **16,5 km** van station Oosterbeek naar station Arnhem. Let op: bij hoogwater kun je de uiterwaarden niet in. Alternatieven over de weg zijn beschreven. Honden zijn aangelijnd toegestaan, maar er zijn ook diverse losloopgebieden langs de route. Veel wandelplezier!

Heen- en terugreis

Naar station Oosterbeek (begin van de route) en van station Arnhem (eind van de route) vertrekken ma-vr twee treinen per uur, op za/zo één trein per uur. Voor actuele vertrektijden zie www.ns.nl/reisplanner

OV bij inkorten route

Je kunt de route met 4,5 km inkorten door met bus 51 vanaf station Arnhem naar Heveadorp te rijden; uitstappen halte Beeklaan (ma-za 2x p/uur, zo 1x p/uur). Lijn 51 stopt ook bij halte Drielse Veer, Oosterbeek; als je daar met de bus naartoe rijdt, is de route 10 km. Als je de route bij deze halte eindigt, heb je 6 km gelopen. Na 7 km kun je bij bushalte Oude Kerk Oosterbeek met buslijn 51 naar station Arnhem rijden.

Over de Utrechtseweg, dwars door Oosterbeek, rijdt buslijn 352 minstens 2x per uur naar station Arnhem. Actuele tijden: www.ns.nl/reisplanner (ook bustijden).

Horeca

Let op: de openingstijden veranderen regelmatig. Check ze daarom vooraf op de betreffende site.

- Na 800 m: Rest. Schoonoord, open vanaf 10 uur, ma-di gesloten; www.restaurant-schoonoord.nl
- Na 6 km: Westerbouwing, to go-terras open op zo van 10-16 uur (overige dagen alleen groepen); www.westerbouwing.nl
- Na 8 km: Koffie Haven op camping Oosterbeeks Rijnoever, open half apr.-half okt. vanaf 10 uur, ma gesloten; www.oosterbeeksrijnoever.com/koffiehaven
- Na 13 km: Theeschenkerij Zorgboerderij Hoeve Klein Mariëndaal, wo t/m vr 10-16, za 11-17 uur, zo vanaf 10-18 uur; www.hoevekleinmariendaal.nl
- 1 km vóór einde: Café Pierre (museum Arnhem), di t/m zo 10.30-17 uur, ma gesloten (vrij toegankelijk, Utrechtseweg 87); <https://www.museumarnhem.nl/nl/plan-je-bezoek/cafe-pierre>

- Schuin tegenover station Arnhem: Hotel Haarhuis, ('Locals') dagelijks 7-22 uur www.hotelhaarhuis.nl

Markering van de route

Deze route volgt diverse markeringen, lees daarom goed de routebeschrijving. Voor elk tekstblok staat aangegeven welke markering je volgt: eerst de rood-bruine klompjes van het Rosandepad, dan de wit-rode markering van het Maarten van Rossumpad (Nivon). Om beide routes te verbinden, volg je de wit-rode markering met NS-logo. Markeringen staan op hekken, verkeersborden, paaltjes en soms op bomen. Er is vooral daar gemarkeerd waar twijfel over de juiste kan ontstaan. Waar routebeschrijving en markering verschillen, volg je de markering. Tussentijdse veranderingen in het veld worden zo ondervangen. De markering wordt onderhouden door vrijwilligers van Wandelnet en Nivon.

Wandelnet

In ons land zijn circa 40 Lange-Afstand-Wandelpaden® (LAW's), in lengte variërend van 80 tot 725 km, beschreven en gemarkeerd. Alle activiteiten op het gebied van LAW's in Nederland worden gecoördineerd door Wandelnet. Naast het ontwikkelen en beheren van LAW's behartigt Wandelnet de belangen van alle recreatieve wandelaars op lokaal, regionaal en landelijk niveau. De activiteiten worden ondersteund door ruim 900 vrijwilligers in het hele land. Meer weten over de LAW's? www.wandelnet.nl

Meldpunt Routes

Markering weg? Blokkade op de route? Meld het ons: www.meldpuntroutes.nl

Routebeschrijving

Tip: je kunt de route ook met je smartphone volgen. Download de app van Wandelnet in Google Play of de App Store. Zoek op routenaam en download thuis (wifi) de route. Zorg dat je telefoon is opgeladen en dat je locatiegegevens aanstaan.

Je start aan de zuidkant van station Oosterbeek, de Nico Bovenweg. Steek de weg over via de oversteekplaats en ga rechtdoor over de licht stijgende weg, Stationsweg.

1. Trolleybus

Tot 2021 was hier het eindpunt van trolleybuslijn 1. Arnhem was de enige stad in Nederland die de trolleybus als middel van openbaar vervoer gebruikte. Het milieuvriendelijke systeem, sinds 1949 in gebruik,

was ideaal op heuvelrijke trajecten en geliefd vanwege zijn geluidsarme rijeigenschappen. Er zijn nog zes lijnen in gebruik; lijn 1 in Oosterbeek is in 2021 opgeheven.

Op het volgende kruispunt linksaf en direct rechtsaf, Gen. Urquhartlaan. Na 200 m, bij witte slagboom met opschrift Dennenkamp, linksaf en daarna schuin rechts een pad in. Na 100 m weer rechtsaf. Dit pad steeds recht-door volgen tot aan drukke verkeersweg (Utrechtseweg). Hier oversteken en rechtsaf. Op kruispunt met verkeerslichten linksaf, Pietersbergseweg. Na 80 m rechtsaf, asfalt-fietspad. Op kruising recht-door, Pauwel Vos-pad. Na 100 m, bij 'kanon-monument', rechtsaf en daarna weer rechtsaf. Even verderop linksaf, voorlangs het Airborne Museum.

2. Airborne Museum

Het Airborne Museum informeert over de Slag om Arnhem (17-24 sept. 1944). Het gele gebouw was destijds het hoofdkwartier van generaal Urquhart, bevelhebber van de Britse troepen. Het doel was een snelle verovering van de Rijnbrug in Arnhem, als onderdeel van operatie 'Market Garden', om het Duitse Ruhr-gebied te veroveren. Maar door onverwacht hevige Duitse tegenstand en gebrekkige radioverbindingen moesten de geallieerden zich na zeven dagen terug-trekken over de Rijn. Ruim 1700 gesneuvelde militairen bleven achter. Het tennispark (links) was destijds het onderkomen van Duitse krijgsgevangenen. www.airbornemuseum.nl (Mk gratis).

Na het museum linksaf en het voetpad min of meer recht-door volgen (rechts is een herten-kamp). Aan het eind van het pad rechtsaf en het fietspad op. Op kruising met asfaltweg linksaf. Na 10 m rechtsaf, pad langs een heg volgen. Bij een samenkomst van paden even recht-door en daarna de linkertak aanhouden. Bij een grote zwerfkei rechtsaf, brede boslaan. Witte afsluithekken passeren, asfaltweg over-steken en recht-door, Bergen op Zoomse Allee.

Bovenaan kom je bij een gedenkzuil, hoogste punt van voormalig landgoed De Hemelse Berg. *(Met de zuil uiten de lokale bewoners hun dankbaarheid voor echtpaar Kneppelhout-van Braam, de landgoedeigenaren, die hun bezit openstelden voor publiek.)* Hier schuin linksaf, dalend pad. Op schuine kruising links aanhouden. Op kruising rechtsaf. Via trappen passeer je een 'grothuisje' in de

beek. Daarna linksaf langs de beek. Na 50 m rechtsaf, pad omhoog. Eerst links en daarna rechts aanhouden, de landschapstuin aan je rechterhand houden.

Boven linksaf over het fundament van een voormalige villa lopen (zie het informatiebord ter plekke). Recht-door, trapje af en doorlopen tot het einde.

Einde pad rechtsaf, Klompenpad verlaten (dat gaat namelijk linksaf) en nu de wit-rode markeringen met NS-logo volgen.

Recht-door, asfaltweg oversteken en 5 m na afsluitboom rechtsaf. Op driesprong linksaf. Aan het eind rechtsaf. Op kruising recht-door blijven lopen. Op vijsprong schuin links, pad evenwijdig aan betonfietspad. Na een witte afsluitboom recht-door. Asfaltweg oversteken.

Ga circa 25 m na een houten slagboom rechtsaf, graspad langs akkerrand. *(Je loopt nu een paar kilometer gelijk op met het Dorenweertsepad, ook een Klompenpad.)* In de hoek van de akker linksaf, langs rand van de akker. Aan het einde van het pad ga je rechtsaf langs de asfaltweg. Na 30 m linksaf, Beeklaan in. Je bent nu in Heveadorp.

3. Heveadorp

Heveadorp ontstond na 1915 toen fabrikant Wilhelmi toestemming kreeg er een rubberbandenfabriek te bouwen met merknaam Hevea. Behalve de fabriek kwamen er in 1920 huizen voor de fabrieksarbeiders; de huizen met rieten kap, in Engelse stijl, staan er nog steeds. De bewoners vormden een hechte gemeenschap en hadden een goede relatie met de directie. Elke dag schakelde de echtgenote van de directeur om 22 uur via een centrale schakelaar het licht in de woningen uit, zodat de arbeiders de volgende dag fris op hun werk zouden verschijnen.

In 1962 is de fabriek overgenomen door Vredestein. Wegens omzetverliezen sloot de fabriek in 1978 zijn deuren. De leegstaande gebouwen werden in 1982 gesloopt; op de gesaneerde grond verrezen woningen. De huizen met rieten kap zijn gerenoveerd.

Aan het eind recht-door, Noorderlaan, langs woningen met rieten kap. In bocht naar links houd je rechts aan. Het stijgende tegelpad gaat over in een smal pad, verderop bospad. Einde pad linksaf, grindweg. Op viersprong (rotonde) met 'antieke' weg-wijzer even recht-door en na 20 m rechts aanhouden, een klinkerweggetje op.

 Blijf dit bochtig klinkerpad volgen tot je bij uitzichtpunt Duno komt (met keuzepunt S16 van het wandelnetwerk). Na dit uitzichtpunt op de splitsing rechts aanhouden, grindpad. Volg vanaf hier de wit-rode markeringen – zonder NS-logo – van het Maarten van Rossumpad.

4. Landgoed Duno

Duno dankt zijn naam aan het 18e-eeuwse landhuis dat de eigenaar 'Duunoog' noemde. In 1931 kwam het landgoed in handen van het Geldersch Landschap. De villa is in de oorlog verwoest.

Duno bestaat uit hellingbossen en droge dalen. Het gebied ligt op de hoge zuidelijke rand van de Arnhemse stuwwal, die hier steil naar de uiterwaarden van de Rijn afloopt. Door de grote hoogteverschillen en de overgangen van zand- naar kleigrond, groeien er wilde planten als bosanemoon en grootbloemige muur.

5. De Hunnenschans

Als je hier even van de route afwijkt (naar rechts), kom je bij de hoog op de Veluwerand gelegen Hunnenschans, met mooi uitzicht over de Rijn, de Betuwe en de skyline van Arnhem. Bij helder weer is zelfs Duitsland te zien. Aan de overkant van de Rijn ligt het Betuwse Driel. De Hunnenschans is een aarden wal in de vorm van een ovaal. In de wal zijn resten van palissaden gevonden en op het binnenterrein sporen van bebouwing. Waarschijnlijk zijn het restanten van een burcht die rond het jaar 1000 is verwoest. De plaats van de oorspronkelijke ingang is met stenen palen gemarkeerd.

 Je passeert een monumentaal hek en gaat verder rechtdoor, breed grindpad. Einde pad rechts aanhouden, dalende weg, Dunolaan, volgen. Einde straat linksaf, Beeklaan, en na 50 m rechtsaf, via klinker-uitrit naast huis. Na 30 m pad linksaf, over beekbrugje en daarna trapje op. Boven rechtsaf, bospad. Op splitsing rechts aanhouden. Op volgende splitsing links en na 10 m rechts aanhouden. Stijgend slingerpad volgen.

 Boven, aan rand van de stuwwal, langs houten hek lopen. Rechts uitzicht over de Rijn en de Betuwe. Zijpaden negeren. Pad uitlopen langs houten hek tot aan de gebouwen van Westerbouwing. Loop links om de gebouwen heen (grindpad, overgaand in klinkerweg). Volg de klinkerweg met een bocht naar rechts. Je komt uit op een grote parkeerplaats. Ga direct

rechtsaf voor het gebouw langs tot je bij een grote kei en Keuzepunt S68 komt. Je zet hier een lange trap met ijzeren leuningen, ga deze trap naar beneden.

 Beneden, bij Y-1591-1, linksaf, over klinkerpad langs asfaltweg. Na bocht naar links ga je rechtsaf, Kerkpad. Op Dennenoordpark rechtdoor en na 30 m weer verder over een voetpad langs een weiland. Rechtdoor over een houten vlonderpad. Einde pad, vóór een oude kerk, rechtsaf.

6. Oosterbeekse kerk

De hervormde kerk in Oosterbeek behoort tot de oudste kerken van Nederland. Tijdens gevechten in de Tweede Wereldoorlog raakte de kerk zwaar beschadigd. Pas toen werd duidelijk dat hij oorspronkelijk alleen bestond uit een schip van vierkante blokken tufsteen, afgesloten door drie gelijke uitbouwsels, absiden. Daarmee werd de kerk gedateerd als pre-romaans. In de romaanse en gotische periode is hij vergroot en veranderd. De 300-jarige knotlinde voor de deur heeft de oorlog goed doorstaan.

 Loop om de kerk heen en houd deze aan je linkerhand totdat je op een verharde weg uitkomt. Blijf aan de rechterzijde van de weg lopen. Na 200 m scherp rechtsaf, richting Camping Oosterbeeks Rijnoever, Polderweg. Bij hoogwater zijn de uiterwaarden (deels) ontoegankelijk. Er zijn twee alternatieven:

Middelhoog water: loop rechtdoor langs de asfaltweg. Na 100 m rechtsaf, Unksepap, langs de rand van een weiland. Op driesprong rechtdoor via een stijgend en naar links draaiend pad. Aan het eind zeer scherp rechtsaf en direct rechts aanhouden. Asfaltweg (Benedendorpsweg) volgen, zijwegen negeren. Vlak vóór spoorwegviaduct linksaf, klinkerweg (Prins Bernardweg). Lees verder bij *, boven infoblokje 7.

Hoogwater: blijf rechtdoor lopen langs de asfaltweg (Benedendorpsweg). Na 500 m rechts aanhouden, asfaltweg (Benedendorpsweg), zijstraten negeren. Vlak vóór spoorwegviaduct linksaf, klinkerweg (Prins Bernhardweg). Lees verder bij *, boven infoblokje 7.

 Loop bij de camping voorbij de slagboom en daarna voorbij de campinggebouwen rechtsaf en na 10 m linksaf, langs voorzijde van het restaurant, Cantine. Aan het einde van het gebouw linksaf. Via trapje in de haag de camping verlaten. Je gaat rechtsaf, smal pad.

Aan einde pad rechtsaf. Op dijkje linksaf. Volg graspad over het dijkje. Vóór de spoorbrug schuin links en rechtsaf, onder spoorbrug door. Volg het graspad langs de sloot. Het pad draait wat naar links. Het pad steekt een dijkje over. Links aanhouden. Aan de rechterhand is een plas. Blijf het pad langs de plas volgen.

 Ga na een doorgang, met opstaande houten bielzen, scherp linksaf, halfverhard pad op. Vóór een flauwe bocht naar rechts, ga je haaks linksaf een pad op met een sloot aan je rechterhand. Passeer een klaphekje en loop onder de spoorbrug door. Aan einde pad rechtsaf, klinkerpad. Passeer een hekwerk, steek de weg recht over en ga verder de Prins Bernhardweg op.

 * In bocht naar links ga je rechtdoor, over een smal pad langs een akker. Op driesprong met bank rechtdoor. Een drukke verkeersweg oversteken en rechtdoor, asfaltweg. Je bent nu op landgoed 'Mariëndaal'.

7. Mariëndaal

Mariëndaal is vooral bekend om zijn Groene Bedstee: een laan met dubbele beukenhaag in de vorm van een tunnel, aangelegd rond 1850. Het sterk glooiende landschap bestaat uit een afwisseling van bos, graslanden, beukenlanen en sprengbeken met vijvertjes. De sprengbeken waar je langskomt zijn gegraven door de kloosterlingen van Mariënborn. Deze beken krijgen water van een sprengkop: een gegraven bron.

 Direct na het stenen spoorviaduct rechtsaf, een smalle asfaltweg op. Neem het eerste pad linksaf en houd de beek aan je linkerhand. Je loopt langs een vijver. Op vijfsprong linksaf een bruggetje over en daarna rechtdoor. Ga bij de hoek van het weiland scherp rechtsaf. Na 200 m schuin links aanhouden, een romantische laan in, de Groene Bedstee. Zijpad links negeren. Aan het eind van het pad rechtsaf, een beukenlaan volgen met het weiland aan je linkerhand.

 Aan het eind rechtsaf, een boslaan op met asfaltfietspad. Na 350 m linksaf, asfaltfietspad tussen de akkers volgen. Ga op de viersprong rechtsaf en volg het pad langs de bosrand. Aan einde pad linksaf, asfaltfietspad. Ga aan het eind van de weg, bij een school, rechtsaf (Heijenoordseweg). Volg de weg met een

bocht naar links. Bij het verkeerslicht rechtsaf over de spoorbrug. Over de brug linksaf, Zuidelijke Parallelweg. Neem de tweede straat rechts, Anna Paulownastraat.

8. Wijk Lombok

Lombok is een woonwijk met arbeiderswoningen. De kleine woningen, toen nog met bedstee, werden gebouwd vanaf 1893, voor de gezinnen van de spoorwegarbeiders, die op de stoomlocomotieven en in de onderhoudswerkplaatsen werkten. Ook het personeel van de koepelgevangenis uit 1882, aan de rand van de wijk, woonde er. De arbeiderswoninkjes en de 'bewaarschool' staan nu op de monumentenlijst.

 Bij een pleintje linksaf, Nassaustraat. Aan het eind rechtsaf (Zwarteweg) (*links is een kerk en het voormalig Elisabeths Gasthuis*). Aan het eind de weg oversteken en linksaf, Utrechtseweg. Na 150 m heb je aan je rechterhand mooi uitzicht over de Rijn (zitbanken). Vervolg de weg nog circa 120 m en sla rechts af, via stenen trapje met stalen leuning.

Wil je Museum Arnhem (met café en beeldentuin) bezoeken? Ga dan niet rechtsaf maar loop nog 100 m rechtdoor. Bij het museum heb je een weids uitzicht over de Rijn en de Betuwe. www.museumarnhem.nl

 Onderaan het stenen trapje is een oude joodse begraafplaats met vier grafstenen. Hier linksaf en via een tweede trapje omlaag. Dan rechts aanhouden over een dalend klinkerpad.

 Aan het einde linksaf. Dit pad rechtdoor blijven volgen, langs gebouwen van ArtEZ hogeschool voor de kunsten. Asfaltpad vervolgen. Gaat over in Oude Kraan.

Let op: Bij de straat linksaf, Bergstraat, heb je de keuze uit: rechtstreeks naar het station lopen of eerst het stadscentrum bezoeken.

Route naar station:

 Sla links af, Bergstraat. Volg deze stijgende weg en ga op het kruispunt rechtdoor. Bovenaan, even rechtsaf en daarna linksaf via de oversteekplaats naar station Arnhem.

Route naar centrum:

 Ga niet linksaf, maar rechtdoor. Na 100 m een weg oversteken. Je loopt schuin naar links een

parkeerplaats over, die onder een brug ligt.
Steek de weg over en ga de winkelstraat
(Rijnstraat) in.

Deel je ervaringen

en schrijf een review:

www.wandelnet.nl/wandelroute/671/Hemelse-Berg-Arnhem/review

Alle gegevens in deze beschrijving en op de routekaart gelden onder voorbehoud van wijzigingen en eventuele drukfouten. De route en de beschrijving van deze NS-wandeling werden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Wandelnet en NS aanvaarden echter geen verantwoordelijkheid voor schade die wandelaars op enigerlei wijze zouden kunnen ondervinden door gebruik te maken van deze routebeschrijving en/of kaart of door het wandelen van de route. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, publicatie op internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wandelnet.

Rev: 15/06/26